

Geachte mevrouw Jansen, geachte minister, staatssecretaris en leden van de Tweede Kamer,

Dank voor uw brief van 13 april 2026.

Uw reactie onderschat naar mijn oordeel de omvang en het structurele karakter van de problematiek rond de plaatsing van Duitse windturbines nabij de Nederlandse grens.

Uw brief wekt de indruk dat het voornamelijk gaat om incidentele gevallen. Dat beeld is onjuist. In meerdere grensregio's, waaronder Limburg, Gelderland, Overijssel en Drenthe, is sprake van een structurele en toenemende ontwikkeling waarbij windturbines van circa 250 meter hoogte op zeer korte afstand van Nederlandse woon- en natuurgebieden worden gerealiseerd. De grensoverschrijdende milieueffecten waaronder geluid, slagschaduw en natuureffecten zijn daarbij reëel en aanzienlijk.

Recente ontwikkelingen zijn daarbij onvoldoende meegewogen. Duitsland heeft in 2025 bevestigd dat grensoverschrijdende MER-participatie mogelijk is bij windturbineprojecten, ongeacht het aantal turbines. Dit is moeilijk te verenigen met de suggestie in uw brief dat internationale verplichtingen slechts beperkt van toepassing zouden zijn.

De verwijzing naar de verantwoordelijkheid van medeoverheden miskent bovendien de praktijk. Provincies en gemeenten geven expliciet aan behoefte te hebben aan regie en ondersteuning vanuit het Rijk. Tegelijkertijd zijn overheden, natuurorganisaties en inwoners in toenemende mate verwickeld in juridische procedures tegen Duitse projecten. Dit wijst op een structureel bestuurlijk en juridisch knelpunt.

Uw interpretatie dat internationale verplichtingen uitsluitend gelden bij MER-plichtige projecten boven bepaalde drempelwaarden is te beperkt. Op grond van het Verdrag van Espoo en artikel 7 van de MER-richtlijn 2011/92/EU geldt een verplichting tot grensoverschrijdende kennisgeving, consultatie en participatie zodra significante milieueffecten niet kunnen worden uitgesloten. Gezien de zeer geringe afstand tot de grens, in sommige gevallen minder dan 100 meter, kunnen dergelijke effecten niet als hypothetisch worden beschouwd.

Dat in de praktijk niet consequent een volwaardige grensoverschrijdende beoordeling plaatsvindt, wijst op een tekortschietende toepassing van deze verplichtingen en vraagt om actieve betrokkenheid van het Rijk.

Daarnaast blijft een wezenlijk ruimtelijk en eigendomsrechtelijk effect onderbelicht. De plaatsing van windturbines vlak over de grens leidt er feitelijk toe dat op Nederlands grondgebied in een zone van circa 500 meter beperkingen ontstaan voor woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling. Nederlandse grondeigenaren en overheden worden daarmee direct beperkt in het gebruik van hun eigen grondgebied, zonder invloed op de besluitvorming die deze beperkingen veroorzaakt. Dit is een concreet en substantieel grensoverschrijdend effect.

De stelling dat aan beide zijden van de grens dezelfde rechtsbescherming bestaat, houdt in de praktijk geen stand. Nederlandse burgers zijn aangewezen op het Duitse rechtssysteem, waar effectieve participatie en rechtsbescherming worden belemmerd door taalbarrières, kosten en juridische complexiteit. Bovendien wordt de kring van belanghebbenden vaak beperkt tot circa 750 meter, terwijl de effecten zich over een groter gebied uitstrekken. Van gelijkwaardige toegang is daarmee geen sprake

Het ontbreken van centrale regie leidt tot versnippering en tot situaties waarin grensoverschrijdende milieueffecten niet integraal worden meegewogen. Hierdoor staat de bescherming van Nederlandse burgers en natuur onder druk en wordt de gemeentelijke ruimtelijke ordening aan Nederlandse zijde feitelijk doorkruist.

Deze situatie is niet houdbaar en onderstreept de noodzaak van duidelijke, bindende afspraken. Het ligt in de rede dat Nederland actief inzet op bilaterale afspraken met Duitsland en, waar mogelijk, op Europese harmonisatie van normstelling, participatie en rechtsbescherming.

Dit roept serieuze vragen op over de naleving van:

- het Verdrag van Espoo
- artikel 7 van de MER-richtlijn 2011/92/EU
- artikel 9 van het Verdrag van Aarhus
- artikel 47 van het EU-Handvest van de grondrechten

Ook binnen de Nederlands-Duitse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (NDCRO) wordt gesproken over “gelijkwaardige participatie van het publiek bij grensoverschrijdende milieueffectrapportage”. In de brochure 2026 wordt in dit verband verwezen naar de “Gezamenlijke verklaring” (paragraaf 3.4.3). In de praktijk blijkt echter dat effectieve rechtsbescherming en gelijkwaardige toegang tot besluitvorming onvoldoende zijn geborgd.

Tegen deze achtergrond verzoek ik u niet alleen het structurele karakter van dit vraagstuk te erkennen, maar ook concreet invulling te geven aan de verantwoordelijkheid van het Rijk door:

- het overleg met Duitse autoriteiten te intensiveren en te formaliseren;
- medeoverheden actief te ondersteunen;
- en te komen tot duidelijke en juridisch afdwingbare kaders, waaronder minimale afstandsnormen tot de grens, mede in relatie tot de toenemende hoogte van turbines.

Gelet op lopende procedures is het essentieel dat verdere besluitvorming plaatsvindt met strikte naleving van Europees recht, inclusief een integrale beoordeling van grensoverschrijdende milieueffecten en daadwerkelijke bescherming van burgers en natuur.

De problematiek is tevens onder de aandacht gebracht van de Europese Commissie en het Aarhus Compliance Comité. Op korte termijn wordt een reactie verwacht.

Tot slot wijs ik op het aangevraagde werkbezoek, waarbij de betreffende bewindspersoon is uitgenodigd om de situatie ter plaatse te beoordelen en in gesprek te gaan met betrokkenen uit de regio (Burgercollectief Grensbelang).

Deze brief richt zich nadrukkelijk niet tegen de energietransitie als zodanig, maar tegen de wijze waarop deze in grensregio's wordt vormgegeven zonder voldoende waarborgen voor zorgvuldigheid, participatie en rechtsbescherming. Zonder tijdig ingrijpen dreigen de gevolgen voor de leefomgeving van Nederlandse grensbewoners en de natuur aanzienlijk en mogelijk onomkeerbaar te zijn.

Ik zie uw inhoudelijke reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Karin Pierik
mede namens Burgercollectief Grensbelang
(Gelderland, Limburg, Drenthe en Overijssel)